

ELŐFIZETÉS

HELYBEN ÉS VIDÉKEN:

Egy évre	...	240 Lei.
Fél évre	...	120 Lei.
Egy negyed évre	...	60 Lei.
Egy hóra	...	20 Lei.

Hirdetéseik árszabás szerinti díjazás mellett vételnek fel.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI LAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG

Aradi és Csanádi Egyesült Vas-
úti palotájában.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Vállalat
Bulevardul Regele Ferdinand I.
(József Könyves-sz.) 22. szám.

TELEFON-SZÁM 151.

ARAD, 1922.

Főszerkesztő: STAUBER JÓZSEF.

Szerda, augusztus 2.

Mai számunk
főbb közleményei:KATONAI SZANKCIÓ NEMET-
ORSZÁG ELLEN.FELEMELTÉK A MUNKASPENZ-
TARI DIJÁKAT.PETŐFI MINT BUKOTT KÉPV-
SELŐJELÖLT.

VILMOS CSÁZAR PÖRE.

BETHLEN ÖNERZETES BE-
SZÉDEKÁVÉHAZBÓI — DIVATRU-
ÖZLET.A GÖRÖGÖK KONSTANTINA-
POLY ELLEN VONULNAK.ECKHARDT TIBOR VISSZAVON-
TA INDITVANYÁT.KIHALLGATTAK A LANDAU-
PÖR KORONATANUJÁT.

Petőfi Sándor.

Románia egész magyarsága ün-
nepelte vasárnap a legnagyobb ma-
gyar lírikust, akinek neve a világ-
irodalomtörténetben is a legesleg-
első között tűndököl. Turulmada-
ras oszloppal megjelölt sírhelyéhez
zarándokoltak a magyarok ezrei
és ott Isten szabad ege alatt a ma-
gasságokig harsogó hanggal és es-
küivel fogadták meg, hogy az új
házában is magyaroknak fognak
megmaradni. Ezeket a szavakat a
Petőfi lelke sugallta nekik, az ő
lelke röpdöste be szellemszár-

nyain a fehéregyházi síkot, végig-
szállt Erdély történelmi földjén és
itt suhogtak az ő nagy szellemé-
nek szárnyai a tízenhárom magyar
vértanú városában is és minderr-
ütt, ahol román területen magya-
rok laknak. Az ő nagy és dicső ne-
véhez, az ő szent emlékéhez fűző-
dik a piros-fehér-zöld színek első
feltűnése, mióta román urakom-
alatt élünk. Nagy jót cselekedtek a
román hatóságok önmaguknak is,
nekünk magyaroknak is, amikor
ezt megengedték. Mert a saját nem-
zetéhez való törhetetlen ragaszkodás
nem áll ellentétben az állam-
iránti köteles hűséggel. Ebben a jel-
ben folyt be a fehéregyházi ünne-
p, mely bizonyára termékenyítő-
leg, erősítőleg hatott az összes
részvevőkre.

Goga Oktavián, a minisztersé-
get viselt nagy román költő, a ma-
gyarság e lélekemelő ünnepén dar-
cára az alapjaiban megváltozott
politikai viszonyoknak sem tagad-
ta meg Petőfitől azt a rajongó lel-
kesedését, mely őt a legnagyobb
magyar lírikus fordítójává avatta.
Lélekben ott volt ő is a fehéregy-
házi ünnep, bizonyosságul annak,
hogy a kultúra magasztos terüle-
tein nincs nemzeti gyűlölködés.

Ott nyugszanak magy Pető-
fiék elporladt hamvai a fehéregy-
házi turuloszlopos sírhant alatt,

nem tudni. De az mellékes is. Mert
a lényeg az, hogy az ő kiváló szel-
lemének költői termékei soha el-
nem pusztulhatnak, hanem mindig
erőt adó források lesznek a magyar
léleknek, a magyar szellemnek. Az

ő szelleme mindig fog élni és hatni,
valameddig magyar él a sártekén.
Még több. Az ő költői művel már
rég bevonultak a világirodalomtör-
ténetbe és közkinccsévé váltak az
egész emberiségnek.

Nem lesz gabonarekvirálás.

(A köztisztviselők kongresszusa előtt.)

BUCURESTI. Sasu kereskedel-
mi miniszter intervjut adott az
Adeverulnak, amelyben kijelentet-
te, hogy a gabona rekvirálásához
csak abban az esetben folyamod-
nak, ha az eladók szembehelyez-
kednek a kormánynak a kontingen-
tálásra vonatkozó intézkedésével.
Egyébként a kormány megtesz
minden intézkedést, hogy a hadse-
reg ne rekvirdljon. (Rador.)

BUCURESTI. Tegnap a fővá-
rosban a cionista zsidóság nagy-
gyűlést tartott abból az alkalom-
ból, hogy a népszövetség Angliára
bizta Palesztina kormányzását.
Határozati javaslatot fogadtak el,
amelyben üdvözölték a népszövet-
séget az angol mandátum megerősí-
téséért, amellyel a zsidó nemzeti
otthon kétségbevonhatatlan jogait
elismeri. Köszönetet mond az an-

gol kormánynak is és reményét fe-
jezi ki, hogy a zsidóság az ese-
mény történelmi jelentőségét érté-
kelve oda fog hatni, hogy munká-
ját respektálja és Anglia is rajta
lesz, hogy lehetővé váljék a zsidó
Palesztina megvalósulása. (Rador)

BUCURESTI. A tisztviselők au-
gusztus hatodik kongresszusát
megelőzőleg a tisztviselők egyes
meghívott tagjai és a kormány kép-
viselői bizalmas értekezletet fog-
nak tartani, amelynek eredménye-
ként az általános impressziókról
az elnökség beszámol a királynak.
A kongresszusra utazó tisztviselők
egyébként 75 százalékos vasúti
kedvezményt kapnak. (Rador.)

BUCURESTI. Bratianu Vintil-
la pénzügyminiszter tegnap Dorra
Vatrana utazott gyógykezeltetés
végett. (Rador.)

Vagyonmentés
a budapesti boltokban.— Levél a pusztuló valutájú vá-
rosból. —

Aki a sajtó kutató betűvilágán
keresztül megtapintja most emek
a forrongó, ideges városnak a pul-
zusát, ugyancsak furcsa, gyors
verését érezheti a mi életünk sze-
szélyes vérkeringésének. Emberek
futkosnak ki izgatott, nekivált lo-
holással a boltok ajtaján, a hőkük
alatt hatalmas árucsomóval, a kar-
juk fogásán látszik, hogy nem igen
szokták hozzá, hogy ilyen csoma-
gokat vigyenek. Valami ideges,
kergető láz uralkodik az egész vá-
rosban. Akinek a mindennapi élet
szükségleteinek kielégítéséhez
megkívánt összegzen felül csak egy
pár garasnyival is többnyire van,
az: vesz: Hogy mit, az teljesen
mindegy! Kanavászt, flanelt, ze-
firt, grenadint, cipőt, raglánt, puc-
pasztát, cipőzsínort, nyulszőrka-
pot, bármit, de vesz! ... Idegen
valutát, főleg leit. Ennél az indoko-

latlanul elhanyagolt valutánál
mics ma keresettebb Budapesten.
További karrierjéről mindenki
meg van győződve. Valami kegyet
lenül kapzsi tanulság szűrődött
bele az emberekbe a háborús és
trianoni pénzkatakiztmák hosszú
láncolatán keresztül! Zürich diktál
és hajrá! Megkezdődik a rohanás!
Venni vagy eladni! Annyiszor még
ház, holmi, áru, pénz, papír soha
nem cserélt gazdát, mint ebben a
bódult, szédületes forgatagban, a
melyet Zürich zúdított ránk ma-
dennapi kílön izgalmaival!

Bementem egy előkelő magy dí-
vatüzletbe. A polcokon hatalmas,
különléte színi végek sorakoznak.
Hónapokig ott pihentek szép nyu-
godtan, várva a vevőt, akinek ele-
gendő mennyiségű ezres húzódik
meg a zsebében ahhoz, hogy utra
kelhessenek innen. Alacsony fiatal
emberke áll meg a pult előtt.

— Hogy az a flanel?

— Melyik?

— Valamennyi!

A kereskedősegédnek előbb mo-

solyra tágul az arca, de csakha-
mar megérti a kérdést:

— Hogy tetszik érteni azt, hogy
valamennyi?— Meg akarom venni mind —
ír le a kezével a fiatal ember, egy
tekintélyes kört.A segéd mosolyogva szólítja a
főnök urat.

— Főnök ur, vagyonmentés?

A főnök odasuttyog:

— Mi tetszik kérem?

— Meg akarom venni mind! —
rajzolt le egy újabb, talán még az
előbbinél is nagyobb kört a fiatal
ember.— Mindet nem lehet, hogyan
tetszik azt képzelni, áru nélkül ma
radok!— Hát a főnök ur nem akar el-
adni? — kérdezi a fiatal ember
olyan ártatlan képpel, mintha va-
lahogy a békeidőkből csöppent vol-
na ide, amikor bizony minden ke-
reskedőnek az volt az ambíciója,
hogy máról-holnapra akár az
egész boltját eladja.— Nem, kérem! — mosolyog
szervilisen a főnök. — Dezső, vág-

jon le tiz métert minden szinből az
urnak!

Dezső nekikezd a levágásnak.
De nem bírja egyedül. Csakhamar
az egész bolt tele van méterekkel.
Hull, omlik a sokszini, flanel, az
egész pult tele van már vele, a vá-
sárló fiatal ember nyugodt flegmá-
val nézi, őt igazán nem izgatja, a
dolog, ő már tul van az izgalmon.
Őt ezentul már csak az izgatja,
hogy mikor tudja legdrágábban
eladni ezt a rengeteg flanelerdőt.
Ennek az ideje is el fog érkezni.

Ennek a riportnak a bekezdése-
ben azt mondtam, hogy csak az
vesz, akinek a mindennapi élet fön-
tartásához szükségelt összegzen fe-
lül csak egy pár garasnyival is
többje van. Tévedtem. Öreg anyó-
ka tipeg be a boltba. Gyöngye látó-
kált fölemeli ő is a polcra. Sívár,
vágyódással kémlel, hogy ugyan
mit lehetne még venni? Reszkető
kezelével odamutat valami grenadin
félére. Megvesz egy egész véget.
Remegve szorítja a szívéhez. Ugy
látszik, az egész pénze „fekszik
benne”. Kicsoszog az üzlethől.

Bajorország és a német birodalom.

(Gróf Lerchenfeld bajor miniszterelnök nyilatkozata.)

— Az Aradi Közlöny müncheni levelezőjétől. —

Ma már körülbelül elintéztünk tekinthető Bajorország és a német birodalom viszállya, amely már-már a német egységet veszélyeztette. A megegyezés azonban csak provizórikus. Bajorország és a német birodalom között számos differencia van, amely megoldásra vár. Az Aradi Közlöny müncheni levelezője ezért felkérte Bajorország miniszterelnökét, Lerchenfeld grófot és megkérdezte tőle, hogyan reméli Bajorország és a német birodalom viszonyát végleg rendezni?

— Gyakorlati eredmény —
Válaszolta Lerchenfeld gróf — csak úgy érhető el, ha végre győkerénél fogják meg a bajt, vagyis kiirtják a kölcsönös bizalmatlanságot Bajorország és a birodalom között. Mi a birodalmi kormány legutóbbi intézkedései után is abban a meggyőződésben vagyunk, hogy a birodalmi kormány megértéssel van a függőben levő probléma iránt és hogy megkísérelti utat és módot találni, mely mindkét félre elfogadható. Az állami tudat Bajorországban mindig erős volt és ebben a tekintetben mindinkább érzékenyebbek vagyunk, úgy, hogy erősen gyanakszunk, vajjon nem tervezik-e a szövetségi államok jogainak csorbítását. Ez az érzés lényegesen hozzájárult ahhoz, hogy a védelmi törvények alkalmából ezt a problémát végre fölvezzük. E törvények rendelkezéseit részben fölöslegesen tartjuk és noha elismerjük, hogy az első szervezéshez képest a birodalmi gyűlés nem lényegtelen módosításokat mégis a hangulatot már elrontották. Semmiesetre sem járulhatunk hozzá az államhírség intézményéhez, mert abban nem jogi, hanem politikai intézményt látunk. Nem volna ki-

fogásunk a birodalmi törvényszék egy új tanácsának szervezése, vagy pedig laikusokkal való kiegészítése ellen, az a forma azonban, melyet választottak, számunkra elfogadhatatlan és ez nem lehet vita tárgya.

Bethlen önértékes beszéde.

(Nem tűnnek forradalmi hangot.)

BUDAPEST. A politikai élet homlokterében gróf Bethlen István miniszterelnöknek a nemzetgyűlés tegnapi ülésén mondott beszéde áll, amelyet általában minden oldalon rokonszenvvel fogadtak, bár a részletkérdésekben vannak ellene az ellenzéknek bizonyos kifogásai. A sajtó a miniszterelnök és a miniszterek beszédeivel foglalkozó cikkeiben kiemeli, hogy a miniszterelnök beszédének súlyt adott annak komolysága és őszintesége, melyet állása felelős voltának tudatában sugallt az önértéke. Megállapítják, hogy a parlamenti hívó felemelkedését a miniszterelnökkel egyetemben azok a miniszterek segítették elő, akik mind a régebbi iskola hívei úgy érületben, műveltségben, mint gondolkodásmódban: tehát Daruváry Géza igazságügyminiszter, Rakovszky Iván belügyminiszter és Kállay Tibor pénzügyminiszter. A nemzetgyűlés mai ülésén a határozati javaslatok feletti szavazást fogják folytatni. Sorra fog kerülni Eckhardt Tibor sajtófőnök javaslata négy időszakos lap beszüntetéséről. Ugy hírlik, hogy a miniszterelnök ennél a javaslattal hivatkozott beszédére és kifejezésre juttatta,

hogy a kormány visszamenőleg nem kíván ugyan a megtorlás jogát val élni, de hivatkozott arra is, hogy a lapbetiltás joga a kormány joga. Ezzel a joggal élni is fog, ha bármelyik lap folytatná az 1918-ban észlelt forradalmi hangot. Kijelentette a miniszterelnök azt is, hogy kérni fogja Eckhardt képviselő sajtófőnököt javaslata visszavonására. A nemzetgyűlés mai ülésén nagyválti Szabó István földművelésügyi miniszter elő fogja terjeszteni a földművelésügyi kormány programját. Utána pedig át fognak térni a részletes vitára, amelyet néhány napon belül befejeznek.

A magyar sajtó Csehszlovákiában

(Hatvanhét magyar lap.)

Egy csehszlovák napilap igen érdekes kimutatást közöl a csehszlovákiai magyar sajtóviszonyról. A köztársaságban összesen hatvanhét magyar nyelvű lap van; ezekből a forradalom utáni időben ötvenkilenc jelent meg. A legtöbb sajtótermék, számszerint 14 Pozsonyban jelenik meg: Kassán 13, Losoncon 8, Ungváron 5, Rózsnyón, Komáromban, Munkácsban, Prágában, Nyitrán, Duna-szerdahelyen, Galántán, Beregszászon és Rimaszombaton szintén 2-3 magyarnyelvű lap jelenik meg, amelyek között szépirodalmi, közgazdasági és tudományos folyóiratok szép számmal vannak. A hatvanhét lap közül legrégebbi a „Kassai Újság”, amelyet 1839-ben alapítottak. A lap ezelőtt „Kassauer Zeitung” címmel német és magyar nyelven jelent meg. A keresztényszocialista pártnak 5, az arárpártnak 5, a szocialista pártnak 4, a kommunistapártnak 1 magyar nyelvű hetilapja van Szlovénországban.

Fantasztikus árak

(Budapesten egy sacco-öltöny 54 ezer korona.)

BUDAPEST. A budapesti kereskedők szövetszükségleteiket tulajdonrészt Csehszlovákiából szerzik be, mert ez még aránylag a leghasznavehetőbb áru és meglepő hasonlóság van közte és az angol szövet között. Természetes, hogy az árut mindenkor az illető állam valutájában kell fizetni és ezért az anyag hallatlan drágasága mellett a kereskedőnek jólőre fedeznie kell magát sokolban, fontban, lírában, és így tovább, aszerint, hogy kitől veszi az árut. Ezenkívül van a vám és a forgalmi adó. A belvárosban egészen egyöntetű árak vannak mindenütt. Egy méter cseh szövet ötezer koronától fölfele hét, nyolc, kilenc ezerig is. Az olasz szövet ennél is drágább, az angol szövetek árait már ki sem merik írni és csakis a régi, milliomos verőiknek merik ajánlani. Ez már tényleg eléri a tíz, tizenkétezer koronát méterenkint. Ez csak a szövet, amiből három méter kell egy ruhára, de most jön a hozzávaló. És pedig kell 1 méter 20 cm. cherge, 1 m. 60 cm. ujjabélés vagy se-lyemből, vagy satinból, 1 m. 20 cm. vatirvaszon, 1 m. 20 cm. zsebvaszon, 80 cm. kanavász és 40 cm. szítavaszon. Ezeket még egy félév előtt kétezer koronáért meg lehetett vásárolni, ma már hatezer koronába kerülnek. No most már ez hatezer korona, a három méter cseh szövet huszonegyezer korona, összesen huszonhétézer és most jön a fazon, vagyis az előállítás költsége, mely a belvárosban tizenkétezer, szerényebb, de még mindig jó szabónál tízezer korona, összesen tehát egy közepfinom egyszerű ruha potom harminchétezer koronába kerül.

De vannak ennél még drágábbak is, igényeknek megfelelően, de valamire való ruha ma huszonöt-ezer koronába kerül és ezt az összeget csakis úgy tudja az illető kihozni, hogy gyárban veszi a szövetet és maga vásárolja a hozzávalót és a ruhát megcsináltatja valamelyik mellékutcában dolgozó kis szabónál. És ugyanilyen a helyzet a felöltőkkel is. Egy méter cseh szövet tízezer koronánál kezdődik. Az angol áru pont a kétszerese. A hozzávaló itt már kevesebbe kerül, mert nem kell annyi anyag hozzá, mint a ruhához. De az előállítás költsége itt is meghaladja a tízezer koronát. Vagyis egy felöltő 30.000 korona.

Ezekután már tényleg nem marad más hátra, mint a kirakat elé állni és képzeletben magunkra öltetni a drágábbnál drágább ruhákat. Mert másképp például alig lehet megvenni a Teréz-körut és Andrássy-ut sarkán, az Abbázia-kávéház melletti Schweller üzletben levő kirakatban a gyönyörű, izgatós szövetcskét, amelyből egy ruhácska csak ötvennégyezer koronácska. Ennyit irtak a cédulára és azóta már bizonyosan ki is fizette valaki.

segédek mosolyogva bölntanak utána.

— Holnapután eladja száz per-centre!

És ez az eszeveszett vásárlási líz ugyancsak felhajtja az árakat. Valaki pénz nélkül jön be a boltba, érdeklődik az ár után, megtudja, rohan haza pénzért, mire visszajön, már nem adják amyiért! Közben megdrágult!

Megkérdeztem a főnököt, hogy mióta tart ez így?

— Kérem! — mosolyog — mióta az első ponttal esett a korona! Az emberek nem tudják, mit csinálnak! Mindenki belekóstolt és beletanult az üzletbe! Valahogy jelszóvá vált: Csak az áru, a ház, a föld ér valamit! Nosza rajta! Valóságos hajrá, kezdődik ilyenkor áru után! Pedig tessék elhinni, nagy csalódás, hogy zuhanás lehet, ennek a vége! ... Hiszen sok ember azt se tudja, hogy mit vesz! Nem ismeri a cikket, amit vett!

A flanelles fiatal embernek most állították össze a számláját. A pénztáros kisasszony kimondja a hatalmas ijesztő számot. A vevő

számol, keresgél, kutat a zsebében végre ijedten kinyögi:

— Hiszen délután még kettő-harmincat mondtak méterjéért!

— Az délután volt — legyint a kereskedő — de most este van!

— Kérem itthagynom a pénzt. Rögtön jövök! — nyögi izzadtan a fiatal ember.

Inkább itthagynia a pénzt, csak hogy az árut el ne vigyék előle. És vissza is jött. Ki is fizette a hatalmas summát. Haza is vitte a flanelle-tömeget.

A házak körül is valóságos vásárlási düh dúl. Egy apró budai háromlakásos, földszintes, roskadozó vityillóért, amelyikért ezelőtt egy hónappal még háromszázezer koronát kértek, ma a tulajdonosa megvető ajkbiggyesztéssel, szemepillájának egyetlen rezdülése nélkül veti oda a reszkető vásárolni óhajtó elé a hatszázezeret és az első sokalló szóra, fölfortyan:

— Mi, drága az urnak? Hát mit gondolsz? Két kéne becsukni a bolondok házába, engemet-e, hogy ilyen időben eladom a házamat, vagy az urat, akinek megvan az a jó szí-

matja, hogy ilyenkor házat akar venni!

Sarkon fordul és otthagyja a súlyos ezresekkel, tízezekekkel kibélelt pénztárcájú pasast. A pasas pedig inkább meggondolja a dolgot most, mert ha holnap találna visszajönni, szentül biztos, hogy már nyolcszázezeret kérnének a házáért. És így van ez a soron végig mindennel. A magánháztartások legtöbbször tömve mindenféle áruval. Valóságos divatkereskedések, meg kalapos és a jó Isten tudná megmondani, még miféle szakmáru üzletek húzódnak meg az ebéd-lőkredecékben, feilerekben, még talán a spáizokban is.

Máról-holnapra kereskedővé vedlett itt minden filiszter, tollragó hivatalnok, valami kapzsi élelmesség csöppent bele az emberekbe, amelyik sürgető vággyal hajszolja ezt az agyonüzött, máról-holnapra élő tömeget az ezresek, a kereset felé! Egészségtelen vérkeringés ez, amelyből legföljebb az élelmességnek volna maradandó haszna, de semmi esetre se a mértéken túli haszonnak!

I. J.

BUDAPESTI LEVÉL.

Temporá mutatur . . .

Volt nekem egy gyönyörű szép Szőlős kertem.

(Akkor vettem, amikor a Lutrin nyertem.)

Területe körülbelül

Egy holdacska.

Termett rajta tíz-husz aköz

Jó borocska.

Kétezer krónát kaptam érte.

Hogy eladtam. —

Örültem, hogy ilyen pompás

Vásárt csaptam.

Mostandában megint szörnyen Ráéheztem.

Kaptam magam, szőlőt vettem Budapesten.

Kétezer krónát adtam érte.

Örömteltem.

Amennyiért eladtam.

Szőlőskertem.

Mondanom sem kell, falsz ügyis.

Nyilvánvaló.

Hogy nem egy hold volt a szőlő.

— Csak egy kő . . .

Sas Ede.

Vasuti összejutkozás

Timisoara közelében

Tegnap délután a Timisoara (Temesvár)-lugoj vonalon, Örményes község pályaudvarán eléggé szerencsés kimenetelű vasuti összejutkozás történt. Az örményesi állomáson két mozdony vesztegelt, amelyekkel egy harmadik összejutkozott.

A két mozdony a neves lökéstől megindult a lejtős pályán. Az egyik mozdony teljesen megrongálódott, míg a másik tovább futott. A nyílt pályán egy tehervonat állott, amelynek néhány kocsija összetört a nagy lökéstől. Emberéletben nem esett kár, csak a fékező szenvedett kisebb sérüléseket. Örményes községnél jelenleg csak átszállással lehet tovább utazni Lugoj felé.

Sztrájk Salgótarjánban.

(Bérharc, vagy politika?)

BUDAPEST. Ma a fővárosban híre terjedt, hogy a szociáldemokratáknak az általános drágulás miatt általános sztrájkot tervez. Ennek az általános sztrájknak a bevezetésepen a bányamunkások már hétfőn sztrájkba léptek. A hír azonban csak részben felelt meg a valóságnak, mert a salgótarjáni kőszénbányák több bányatelepén és a nógrádmezei medencében nem vették fel hétfőn a bányamunkások a munkát. A bányamunkások mozgalmával azonban a szociáldemokratáknak más céljai vannak, mint a drágaság lefértése, mert éppen a bányamunkások Magyarországon a legjobban kereső munkások: 160—220 koronás napi-hétreken kívül az összes élelmiszer-szükségleteiket az 1915. évi március elsejei árakon kapják. Azonkívül hasonló áron kapnak ruhát, ingyen szénét, kedvezményes lakást és vi-

lágítást. A salgótarjáni kőszénbánya igazgatósága kijelentette, hogy eddig 6000 bányamunkás sztrájkol,

a sztrájk valódi okát azonban nem tudják, mert annak csak igen kis részben bérharc az oka.

A görögök Konstantinápoly felé nyomulnak

(Nagy izgalmak a török fővárosban.)

KONSTANTINÁPOLY. Csataldzsai hírek szerint a görög csapatok átlépték a demarkációs vonalat és közelednek Konstantinápoly felé. Harison tábornok a szövetséges haderők parancsnoka kiadványt bocsátott ki, amelyben bejelentti, hogy elfoglal minden olyan területet, amely a rend felborítására irányul. (Rador.)

ATHÉN. Görögország felhatalmazást kért a nagyhatalmaktól Konstantinápoly megszállására. A nagyhatalmak válasza elutasító. (Rador.)

KONSTANTINÁPOLY. A görögök készülődése Konstantinápolyban nagy izgalmat keltett. A görög kormány Kemal pasához jegyzéket intézett, amelyben bejelentti Konstantinápoly megszállását. (Rador.)

KONSTANTINÁPOLY. Tower senil angol tábornok ma Londonba utazott, hogy ott személyesen fejtsse ki a nézeteit. A tábornok szerint ha a görög haderők a kisázsiai, általában megszállott területeket haldéktalanul kiürítenék, azzal Török országnak visszaadnák a gyors be-

kekötés lehetőségét. A Kemalista kormány kijelentette, hogy ha a görög hadsereg átlépné a Csataldzsai vonalat, akkor a kemalista haderők a semleges zónán át nyomulnának Konstantinápoly felé.

PARIS. A Times jelenti, hogy Csataldzsai környékén a görög és török csapatok között újabb összejutkozások voltak. A török csapatok a görögöket a semleges zónából kiszorították. Az a híresztelés, hogy a görögök Konstantinápoly ellen nyomulnak nagy nyugtalanságot keltett a városban. Az európai partok török lakosai elhagyták lakásaikat és a Boszporus ázsiai partjaira költöztek. Konstantinápoly Pera városrészenek görög lakosai ma tüntetést rendeztek a törökök ellen. A párisi sajtó azt jelenti, hogy a görögök Konstantinápolyba való bevonulását mielőbb meg akarják valósítani. Egyes lapok szerint az újabb Balkán-krízis kitörése Anglia magatartásától függ. Az a nézet, hogy Lloyd George ki akarja tolni Poincaréval való találkozását mindaddig, amíg a görögök Konstantinápoly elleni felvonulásukkal elkészülnek. Mindenesetre feltűnő, hogy Lloyd George az összejutvetelt augusztus 7-re tűzte ki, közvetlenül azután, hogy a görög kormány ismeretes jegyzékét a szövetségeseknek átnyújtotta.

Divatáru-üzlet egy kávéház helyén.

(A törzsvendégek idegenbe mentek dolgozni.)

Érdekes ügy kerül szombaton délután tárgyalás alá az aradi lakáshivatalban. A tárgyalásnak a Baross-kávéház üzlethelyisége képezi az alapját, amelyet egy budapesti textiláru-cég kért a maga részére kiutalni a lakáshivataltól. Dr. Messer Károly nemrégiben kérvényt nyújtott be a lakáshivatal elnökéhez, amelyben a Szécsy és társa budapesti és bécsi textiláru cég azt kérelmezi, hogy a Str. Bratianu (Weitzer-utca) 2. szám alatt a Minorita-palotában levő Baross-kávéház helyiségét a cég részére utalja ki a lakáshivatal. Indokaitban felhossa, hogy a kávéház létezése nem szolgál közérdeket, különben sem szabad a fennálló törvények értelmében a templombéjárattól 100 lépésen belül italmérségi helyiségnek lenni. Megemlíti még azt is, hogy a kávéház nehezen tengődik és a tulajdonos is szívesen adja beleegyezését az átiráshoz, ha a Szécsy és társacégnek utalja ki helyiségét a lakáshivatal. A cégnek a beköltözés esetén át kell vennie a kávéház teljes berendezését.

Az Aradi Közlöny munkatársa beszélgetést folytatott Orbán Elekkel, a Baross-kávéház tulajdonosával, aki érdekes dolgokat mondott el a kávéház bezárásának okairól. A kávéházra, amely csak nappali üzemi, már két év óta ráfizet a tulajdonosa. Ennek az az oka, hogy az iparosok nagy része — ezek teszik a vendégek zömét — az itteni rossz megélhetési viszonyok miatt

Braşovba, Bucurestibe, Alba-Julára mentek munkába, pedig soknak közülük saját háza van Aradon. A helyiség bérét is most emelték fel és ez is nagyon megnehezítte a kávéház további fenntartását. A Szécsy és társa textil és divatáru cég 180.000 leit fizet a kávéházi berendezésért, ha sikerül az átruházás és Orbán Elek a minoriták szomszédos borpincéjének vezetését veszi át. Így szűnik meg egy régi aradi kávéház, mert a vendégei nem tudták megélni Aradon és idegenbe mentek munkát keresni.

Nem szűnik meg az aradi munkáspénztár gyógyszer-tár.

Az aradi munkáspénztár pénztár igazgatósága ma rendeletet kapott, amellyel egy régen huzódó ügy nyer végleges elintéztést. Már több ízben tettek kísérletet arra nézve, hogy a munkáspénztárak gyógyszer-tárakat bezárják. Így az aradi munkáspénztár gyógyszer-tárának működését is meg akarták szüntetni. Azonban az érdekeltek erős tiltakozásának eredményeképpen a bucarestii egészségügyi főtanácsot bízták meg, hogy döntsön az ügyben. A főtanács döntésének eredményeképpen a rendelet mindazoknak a munkáspénztárak gyógyszer-tárakat továbbra is fenntartani rendeltet, amelyek ipari centrumokban

vannak. Így természetesen az aradi munkáspénztár gyógyszer-tárát továbbra is folytatja működését.

Hozzászólás
Önagysága problémáihoz
(Hatodik válasz.)

Afábiakban egy „nem modern ember” hozzászólását közöljük a problémához. Érdekes, hogy a férfiak által beküldött hozzászólások sokkal pesszimistább, vagy mondjuk úgy szigorúbb nézőpontból érintik ezt a kérdést leveleikben mint a hölgyek, akik szintén állást foglaltak ez ügyben. Amiből valószínűnek látszik az a körülmény, hogy az illető urak bizonyára komoly férfiak, illetve családapa, a hozzászóló és a tegeződés számára pardont kérő hölgyek — ellenben maguk is közelről érintett portu-alanyok. Tehát:

Igen tisztelt Szerkesztő Ur! Engedje meg, hogy az „Aradi Közlöny”-ben felvetett tegeződési problémához én is hozzászóljak és megmondjam róla röviden az őszinte véleményemet. Határozottan elítélem azt, hogy intelligens urasszonyokat és leányokat férfiak, fiatal emberek egyszerűen letegeznek azon a címen, mert már hosszabb idő óta ugynevezett „jó ismerősök.” Borcsánatot kérek, de ezen az alapon egymás fejébe gorombaságokat is vághatnak majd idővel. Ha ez így van, úgy kár a témát tovább feszegetni, mert akkor maholnap már minden a fejetejére fog állni. Nem kérem! Ami az utóbbi években a modernség nevében történik, az merénylet az udvarlanság, a finomság és a jó ízlés ellen és ha mindezt figyelmen kívül hagyjuk, úgy előbb-utóbb oda jutunk, hogy maholnap már a nők fognak előbb a férfiaknak köszönni, vagy mondjuk az ajtón előbb a férfi fog belépni és azután a nő is így tovább. Más mondanivalóm nincs. Egy nem modern ember.

(Legközelebbi számunkban egy ugynevezett „kétségbeesett anya” hasonló felfogásban megírt hozzászólását közöljük. A szerk.)

— Kik kaphatnak állatkiviteli engedélyeket? A kereskedelmi miniszter legutolsó rendelete értelmében állatkiviteli engedélyeket csak tenyésztők és kereskedők kaphatnak. Előbbieknek a gazdasági felügyelőség, utóbbiaknak az iparkamara bizonyítványával kell jogosultságukat igazolni. A cégbejegyzési végzéseket nem fogadják el bizonyítékkul. Itt említjük meg, hogy a kontingens állatokat 30 nap alatt át kell adni a megjelölt helyen, mert ellenben hatályát veszti a kivitel engedély.

Petőfi méltó elégtételt kapott meghurcoltatásáért, midőn az országgyűlésen Kazinczy Gábor őt: „a nemzet kitünő diszének” nevezi.

Talán nem volt érdektelen ezt ma megírni.

HIREK.

Franciák és angolok.

(A görögországi események).

PARIS. A hangulat a görögországi események miatt Anglia ellen fordult. Az a felfogás, hogy a görög csapatok előnyomulását az angol kormány fedezi és Lloyd George angol miniszterelnöknek az a titkos terve, hogy a jóvátételi kérdést szervesen kapcsolja össze a keleti kérdés sel. Ez azt jelenti, hogy Lloyd George a keleti kérdésben a francia politikának bizonyos tekintetben való elismerését attól teszi függővé, hogy a német jóvátétel kérdésében hatáson érvenyesüljön Anglia a németekkel szemben tanusított engedékeny álláspontja. Az a meggyőződés francia politikai körökben, hogy Lloyd George ennek a politikájának a kiépítése miatt halasztotta el a Poincaréval való találkozását.

LONDON. Félhivatalosan cáfolják az Anglia és Franciaország között levő ellentétokről szóló híreket. Általános az a nézet, hogy a görögök Konstantinápoly elleni demonstrációja valószínűtlen.

— Lapunk legközelebbi száma a szerdai hivatalos ünnep miatt pén teken jelenik meg.

— A szerkesztőségéből. Kocsy Jenő az aradi újságírói kar régi tehetséges tagja a mai napon belépett lapunk kötelékébe.

Utolsó figyelmeztetés! Megelőzésekkel konstatáljuk, hogy vidéki hátralékos t. előfizetőink a kitűzött határidőre tulnyomó részben kifizették tartozásaikat és ezzel sok kellemetlen zaklatástól és költségektől szabadultak meg. Többen mégis, főleg tisztviselők köréből, azzal a kérelemmel fordultak lapunk kiadóhivatalához, hogy előfizetési tartozásaik birói uton való behajtásával várjunk elsejéig, amikor havi fizetéseiket megkapják. A kiadóhivatal méltányolja a kérelmet és a birói eljárás bevezetését csak augusztus hó 5-én kezdi meg. A tetemes ügyvédi és birói költségek alól tehát mentesek lesznek ama vidéki hátralékos t. előfizetőink, akik lapunk kiadóhivatalát levélben értesítik és feladóvevénnyel igazolni tudják, hogy a hátralékos előfizetési díjakat augusztus 5-ig postára adták.

További halasztás nincs.

— Ulain Ferenc — képviselő. Budapest. A harcsi választókerületben dr. Ulain Ferenc, volt dévai ügyvéd, a Budapesten megjelenő „Szózat” című napilap főszerkesztőjét 3104 szavazattal, ellenfelének Szemzőnek 2010 szavazatával egységspárti programmal képviselővé választották.

Kihallgatták a Landau-per koronatanuját.

Landau Elemér bizonyítja a gyilkosságot. Sipos Kamilló halotti tort tilt

BUDAPEST. A Landau pör mai főtárgyalásán az öngyilkossá lett Landau Adolf unokaöccsét, Landau Elemért kihallgatták ki tanúként. Landau Elemér, aki a pör koronatanuja azt vallotta, hogy nagybátyjára jogtalanul fogták rá a kormányzósértést és a hadseregnyalást. Ezután felolvasta azt a levelet, amelyet nagybátyja irt fogóságából és amelyben azt kérte, hogy szabadítsák ki, mert közel van a megbolonduláshoz. Landau Adolf attól tartott, hogy máshová viszik, ahol még borzalmasabb lesz a helyzete. Az elnök ezután felolvasta dr. Fontányi ügyvéd nyilatkozatát, aki szerint Landau Adolf a Simplon Kávéházban kijelentette, hogy semmiféle áldozattól nem riad vissza, hogy ilyen hadsereg és az ébredők tovább ne garázdálkodhassanak. Landau Elemér, aki ennél a beszélgetésnél jelen volt, tagadja, hogy nagybátyja ilyen kijelentést tett volna, ellenben hangsúlyozza, hogy több ízben dr. Sipo Kamilló véresre verte a nagybátyját és fiát. Amikor dr.

— A megyei főorvos lakás nélkül. Dr. Bradean Athanasz megyei főorvos, aki kétségtelenül egyike a legnépszerűbb orvosoknak ugy Aradon, mint a megyében, rövidesen ki kell hogy költözzön az eddigi ideiglenes lakásából és így abba a rendkívül kellemetlen helyzetbe kerülne, hogy ma lenne sem ideiglenes, sem végleges lakása. A főorvos már november óta keres lakást és eddig minden fáradozása hiábavalónak bizonyult. Ezért a főorvos, akinek hamarosan hazaérkeznek a két fia is külföldi tanulmányutjáról, arra kéri Aradváros közönségét, hogy legyen segítségére abban, hogy egy valamire való lakáshoz juthasson.

— Vanderlip beszámolója. Berlin. Vanderlip amerikai bankár, aki nemrégiben járt Bucarestben és Budapesten is, az Egyesült Államok sajtójának kábé táviratban számolt be európai utjáról. Beszámolójában többek között a következőket mondja: — Párisban az erőszak békejét kötötték meg. A legnagyobb csapás, amit Európában tapasztalt az, hogy Angliát 2700 francia repülőgép tölti el, aggodalommal és ez az angol akció-szellem félig való megbénulását idézi elő.

— Átutalásokat jutányosan és pontosan eszközöl a Lloyd-Bank (Minorita-templommal szemben.)

— Romániai állampolgárok nem kapnak Csehszlovákiában nyugdíjat. A prágai román követség egy hirdetményt tett közzé, amely szerint július 1-től minden román nyugdíjasnak vissza kell térnie Romániába, minthogy nyugdíját ettől a naptól Romániában leiban fizetik ki. Rendkívüli és jól megokolt esetekben, ha a nyugdíjas azonnal nem változtathatja meg lakóhelyét, a pénz az illetékes pénzügyi hatóságnál meghatalmazott útján is felvehető. A prágai román követség egyidejűen arra is felkérte a cseh-szlovák külügyminiszteriumot, hogy a román állam számára román állampolgároknak sem-

Ruzits jelentkezett az értékekért, azt mondta, hogy csak az esetben adja át azokat, ha legalább nagybátyjához engedik a laktanyába. A laktanyában Sipo öt-százezer koronát kért Landau Elemértől azzal az ürüggyel, hogy kimegy Gödöllőre és megvesztegeti a vezérkari tisztet és azután szabadon bocsátják Landau Adolfékat. Másnap azonban 150.000 koronával többet követeltek, sőt később ezt újabb összeggel toldották meg. Az elnök kérdésére kijelentette Landau Elemér, hogy be fogja bizonyítani, hogy Landauékat meggyilkolták. Október 2-án este Sipo látta elegánsan mulatni a Britanniában és akkor már sejtése azt sugta, hogy Sipo halotti tort ül. Amikor Landau Elemér azt hangoztatta ismét, hogy nagybátyja nem öngyilkos lett, hanem keresztrefeszítették és megfőrték, dr. Sipo Kamilló hangosan felkacagott. A tárgyalási elnök erőlyesen rászólt, hogy amit mondott az nem neveltséges. (A tárgyalás folyik.)

mit ki ne fizessen, mint ahogyan Románia sem fizet semmilyen nyugdíjat a cseh-szlovák alattvalóknak.

— A pékek és vendéglősök ár-emelést kérnek. Kedden délelőtt két küldöttség is járt a városházán. Angel István dr. polgármestert keresték fel és a maximális árak felemelését kérték. Először a pékek jelentek meg a polgármester előtt. Hivatkoztak az általános drágulásra és tartáhatatlannak mondták a mai ármaximálásokat. A kenyérré és a péksüteményekre vonatkozólag új árak meghatározását kérték. A vendéglősök küldöttsége hasonló kérelemmel járult a polgármester elé és az étlapok árjegyését kérte magasabbra meg szabni. Angel dr. polgármester a kérelmeket az I. kerületi előjárósághoz tette át javaslatlétel végett.

— Egy aradi vendéglős gyermekének tragédiája. A Strada Miner-vei (Ilona-utca) 19. szám alatt lakó Schwarz Andor vendéglős jelentést tett a rendőrségen, hogy Jolán nevű kislánya ma délben a vendéglőben gyufával játszott, miközben egy meggyuladt gyufától ruhája tüzet fogott. Mivel senkisé volt a vendéglőszobában, a megijedt gyermek kifutott az utcára, közben egész ruhája lángbaborult, úgy, hogy mire észrevették, igen súlyos sérüléseket szenvedett. A szerencsétlenül járt gyermeket azonnal beszállították a dr. Mann szanatóriumba. Az életbenmaradásához csak igen kevés a remény.

— Aradi vállalkozó családi botránya címen irt teguapi cikkünkre ma a következő felvilágosítást kaptuk: Az a híresztelés, hogy Márki Klotild szerelmi viszonyt folytatott volna a vállalkozóval, nem felel meg a tényeknek. A valótlán hírek terjesztése miatt Márki Klotild dr. Miclosi Emil ügyvéd útján becsületsértés és rágalmozás címén bünvádi eljárást indított Kavasch Raymondné óvónő ellen. A vállalkozó öt év óta különváltan él feleségétől és jelenleg válófélben vannak.

— Aradi mérnökök sikere. A dévai Fehér Kereszt-szálló tavaly leégett. A tulajdonosok a szálló felépítésére országos tervpályázatot hirdettek 16 ezer lei díjjal. A bíráló bizottság a pályadíjat négy egyenlő részre osztotta fel és a megosztott díjjal négy aradi mérnököt tüntetett ki. A pályanyertes aradiak a következők: Weil József CFR. főfelügyelő, Wessely Nándor CFR. főmérnök, Szömörkényi Rezső mérnök és Sziklai György építész.

— Eljegyzés. Templer Julianna Vinga és Adám József Vata de jos (Alváca) jegyesek.

— Házasság. Gárdonyi Jenő író a Pesti Napló és Az Est című budapesti napilapok erdélyrészi munkatársa és Löcs Elza a mai napon házasságot kötöttek. (Minden külör értesítés helyett.)

— Aradváros köztisztviselői nagygyűlést tartanak. A cluji köztisztviselő kongresszus megállapodása szerint augusztus 6-án Bucarestben ismét országos kongresszust tartanak Nagyrománia köztisztviselői. A kongresszusra kiküldendő megbízottak kijelölése végett holnap, szerdán délután 11 órakor a városháza tanácstermében Aradváros összes köztisztviselői nagygyűlést tartanak. Dr. Robu János főpolgármester, aki jelenleg szabadságon Halmagiun tartózkodik, szintén bejelentette a nagygyűlésen való részvételét.

— A magyar kivitel korlátozása. Budapest. A közéleti tanács gróf Hadik János elnökletével ma tárgyalta a husneműek, burgonya és a zöldségeműek kivitelének kérdését. Elhatározták, hogy a husneműekre kivitel egyáltalán nem engedélyeznek, de nem engedélyezik az új burgonya kivitelét sem. Egyedül csak a friss zöldségeműek kivitelét tartják engedélyezhetőnek, azonban ezt is csak megfelelő illetékek lefizetése mellett.

— Arany, ezüstért magas árt fizet Reiner József, Lutheránus templom mellett.

— Kipusztultak a patkányok mindenütt, ahol a „Radikál” patkányirtó szert használták. Emberre és más állatra veszélytelen, csak a patkányt és egeret öli meg. Kapható minden gyógyszerárban és drogériában.

— Utleveleket 45 leiert 3 nap alatt visumozunk. Gyűjtőhelyek: Weinberger cipőüzlet főtér és Weisz Dávid nagykereskedése Str. Marasesti (Kossuth-u.)

— Betörés a déli záróra alatt. A Strada Unirei (Fábián Gábor-utca) 12. szám alatt levő Mikló és Brebán féle bórkereskedésbe ma délben a déli záróra alatt, eddig ismeretlen tettesek betörést követtek el. A betörők a kasszából több mint 5 ezer lei készpénzt vittek el. Árukhöz azonban nem nyultak. A betörést a délutáni nyitáskor Mikló József a cég egyik tulajdonosa vette észre, aki azonnal értesítette a rendőrséget, ahonnan Baán Ferenc ügyeletes rendőrtiszt a nyomozás megejtése végett tüstént kiszállt a helyszínére. Neki csakhamar sikerült megállapítani azt, hogy a bűntényt csak olyasvalaki követhette el, aki a helyi viszonyokkal minden tekintetben ismerős. A rendőrség ilyen irányban folytatja tovább a nyomozást.

Aradi poéta levele.

(„A megjelent verskötetéről.”)

Drosnyák Jánosnak nemrégiben jelent meg Aradon *Tücsök-dalok* címen egy verses kötet, a melyről az *Aradi Közlöny* igen megleghangon emlékezett meg és a szép versek a nagyközönség körében is osztatlan tetszést arattak. A költő most rimes prózában megírta könyvének sikerét és beküldte hozzánk. Az érdekes kis írásművet az alábbiakban adjuk:

Sokat Koplak és vergődött miatta, — tíz év után, lám, mégis csak kiadta — (kinő a fa akármilyen sűrű fűből) — zengő szó lett az elmosott betűből. — S akinek annyit rettegett miatta, — a zord sajtó is jó kedvvel fogadta, — egész hosszú fűszárban zengve róla, — hogy felhőse érdemes a szóra. — S, lám mily nagy dolog egy kis verskötetke, — még az ellensége is megkövette; — kalapjukat most azok is levették, — kik réges-régen elhagyták, felejték. — Csak kikkel jóban rosszban egy volt mindig, — odadva, ha kell, az utolsó ingit, — kik vele voltak egy sön, egy kenyéren: — csak kollégái hallgattak el mélyen. — Am volt e búban egy vigasztalója: — meggratulálta az igazgatója. — Kezet nyújtott és vállát veregette. — Kevésen múlt, hogy elő nem lépette. — S ő boldogan most babéralt rakja, Hol hogya módra, hol pedig asztalra; Hol kedvnek, hol meg bunak ereszkedve. — S Koplak tovább az új verses kötetre

Irodalom és művészet.

* A színház heti műsora: Szerda, csütörtök, péntek és szombat este a színház nem tart előadást. Vasárnap szezonzáró előadásnak a „Gyimesi vadvirág” kerül színre Barics és Gyöző felléptével.

* Az obsitos. Tegnap este kitűnő előadásban volt része a nyári színházat zsúfolásig megtöltő közönségnek. Az Obsitos című operettet játszották — vendégművészekkel a karszemélyzet jutalomjátékául. A mű szerepét Barics Gyula játszotta megkapó közvetlenséggel. Énekszámáival általános tetszést aratott. Gyöző Alfréd pompás humorával állandó derűtséget keltett. A nemzetes asszony szerepét Tibor Lóri finoman kreálta. H. Harmath Józsa úde játéka, Zilahy Irén kedvessége, Faludy Károly karakterisztikus bolos hozzájárultak az előadás sikeréhez. Földes Mihály mint vendég Jóska szerepét játszotta. Az előadás egyébként minden zökkenőtől mentes volt. A vendégművészeket számtalanszor a lámpák elé szólították. A zenekart Gellért Pál dirigálta lenyűléssel. (S—d.)

* A színházi iroda hírei. A városi színház szerdán reggel kezdte volna meg szünetét, azonban a közönség óhajára vasárnap este még egyszer fellépteti az aradiak kedvenc művészeit Barics Gyulát és Gyöző Alfrédot. Vasárnap este a Gyimesi vadvirág kerül színre. A színház szerdán, csütörtökön, pénteken és szombaton nem is tart előadást, hogy a reprize kellő gonddal készülhessen a társulat. A vasárnap esti előadás a színház szezonzáró előadása lesz.

Katonai szankció Németország ellen.

(A németek nem tudnak fizetni.)

BERLIN. A ma délutáni minisztertanács a legutóbbi francia jegyzékre adandó német válasz ügyében határozott. A válaszban hivatalos kimutatásokkal igazolják, hogy Németország a követelt 40 millió arany márkát nem tudja megfizetni, még pedig azért nem, mert az 6 milliárd papírmárkának felel meg, amit az állam háztartása nem bírhat el. Ezért Németország ismétli azt a kérését, hogy a jövőteli kifizetések havi részletét 10 millió aranymárkára szállítsák le.

PÁRIS. Az Air Nouvelle azt írja, hogy Poincaré miniszterelnöknek az a szándéka, ha Németország a lehetetlennel áll elő, a legrövidebb idő alatt katonai szankciókra tér át. Poincaré az argonnei harcok emlékére emelt emlékmű leleplezésénél mondott beszédében kijelentette, hogy Németországnak, amely a háborúért felelős, az okozott károkat jóvá kell tennie. Akár önként, akár kényszer-

rel az okozott szerencsétlenséget Németország fogja jóvá tenni.

PÁRIS. Poincaré a párisi német nagykövethez jegyzéket intézett, a melyben közli, hogy a francia kormány nem engedélyezi a németek által küldött július 17-iki jegyzékben kért halasztást és követeli az 1920. június 16-iki egyezmény végrehajtását. Megemlíti még a jegyzék, hogy Franciaország rossznéven veszi ezt a halogató magatartást, amit a németek a szövetségesekkel szemben fennálló tartozásuk fizetését illetően tanúsítanak és amennyiben Franciaország a kért garanciát nem kapja meg, a szükséges rendszabályokat fogja alkalmazni. (Rador).

BERLIN. A minisztertanács ma megszövegezte a franciáknak adandó választ, amelyet tíz napon belül át fognak nyújtani. (Rador).

BERLIN. A szövetségstanács jóváhagyta a köztársaság védelméről szóló törvényben foglalt védelmi bíróság megalkotására vonatkozó rendeletet. (Rador).

Eckhardt Tibor visszavonta sajtóellenes indítványát.

(A lapok betiltása kizárólagos joga a kormánynak.)

BUDAPEST. A nemzetgyűlés mai ülésén Eckhardt Tibor sajtóellenes visszavonta az *Az Est*, a *Pesti Napló*, a *Világ* és a *Magyarország* napilapok betiltására vonatkozó indítványát azzal az indoklással, hogy bizalommal viseltetik a kormány iránt. A miniszterelnök véleménye ugyanis az, hogy kétségtelen ugyan az, hogy a forradalmak előidézésében ezeknek a lapoknak részük volt, de azóta négy év telt el és amikor tényleg indokolt lett volna a betiltásuk, a forradalom utáni első kormány azt elmulasztotta megtenni. Egyébként a büntetőjog szerint is a kormány dis-

krecionális joga a lapok betiltásának a joga és ezt a jogát a kormány meg nem oszthatja senkivel. Ezeknek a lapoknak minden cikkét éber figyelemmel fogja kísérni és a törvényben biztosított jogával élni is fog a kormány, de visszamenőleg ezt a retorziót nem hajlandó alkalmazni. A miniszterelnök ezután arra kérte az indítványozót, hogy vonja vissza az indítványát, mert ezt a kérdést különben magával szemben bizalmi kérdésnek is tekintik. Erre jelentette ki ezután Eckhardt, hogy indítványát visszavonja.

Felemelték a munkáspénztári illetéket.

(Hatályba lépett a megszüntetett rendelet.)

Az aradi munkásbiztosító pénztár igazgatósága a mai napon rendeletet kapott, hogy ez év április elsején életbeléptetett és néhány nap múlva hatályon kívül helyezett rendelet, amely a munkásbiztosítási illetékek és segélyek újból való megállapítását szabályozta, augusztus elsején hatályba lép. A rendelet szerint augusztus elsejétől úgy a biztosítási illetékek, mint a segélyek a régi táblázat szerint leiben 1:1 arányban fizetendők. Ez év márciusában érkezett meg az aradi munkásbiztosítóhoz a rendelet arra vonatkozólag, hogy az illetékek, illetőleg a segélyek 1:1 arányban fizetendők, miután a román imperium átvétele után a sibui (nagysebeni) Consiliul Dirigent (kormányzótanács) úgy intézkedett, hogy a táblázat összegei 1:2 arányban értendők. A rendelet április elsejével lépett volna életbe, akkor azonban az érdekeltek egy része tiltakozott a rendelet

életbeléptetése ellen, mert az új osztályozás következtében igen sok alkalmazottnak jóval magasabb illetéket kellett volna fizetnie. Igaz, hogy ezzel szemben ugyanolyan arányban betegségek esetén magasabb segélyben is részesült volna. Akkor a rendeletet a tiltakozás következtében hatályon kívül helyezték mindaddig, amíg egy az érdekeltek bevonásával tartott tanácskozás nem döntött a rendelet ügyében. A tanácskozást körülbelül egy hónappal tartották meg Bucarestben, úgy a munkaadók, mint a munkások és a miniszterium küldöttjeinek részvételével. A tanácskozás eredménye az volt, hogy a mai napon már megkapta az aradi munkásbiztosító a rendeletet, amely szerint a már egyszer hatályon kívül helyezett rendeletet léptetik életbe azzal a tördással, hogy a 26 hétégi segélyezett beteg pénztári tag betegségek tartama alatt bár az egész segélyösszeget kania, sem maga, sem a munkaadó nem fizeti a biztosítási illetéket.

Közgazdaság.**Logikátlan ingadozás.**

(A mai valutapiac képe.)

A valutapiac mai képe a logika teljes hiányát viseli magán. Budapesten az emberek vagy két nappal ezelőtt veszítették el a fejüket, vagy ma. Így történhetett, hogy tegnap amikor a magyar korona Zürichben 0.30-on állt, fölszaladtak az összes valuták, a leu 144-re, ma pedig mikor a korona lecsúszott 0.26-ra, visszament minden idegen fizetési eszköz, s a leut csak 12.50-nel jegyezték a budapesti nyitásnál, és 13.25-tel a zárlatnál. Holott a leu tovább emelkedett Párisban. Szembeötlő árkülönbözet mutatkozik azonfelül a dollár aradi kurzusa és a bucuresti között. Egy dollárnál 14 lei árkülönbözet teljességgel indokolatlan. Ugyanígy vagyunk a francia frankkal, melyet másfél leivel drágábban kínálnak Aradon, mint Bucarestben.

Aradi valutaárak (augusztus 1): dollár 155, márka 24, szokol 365, dinár 195, francia frank 13.00, magyar korona 10. — Kifizetések: Budapest 12.50, Bécs 290, Berlin 24, Prága 365.

Bucurestii kurzusok (augusztus 1): márka 24, francia frank 11.40, szokol 360, dollár 141, magyar korona 9. — Kifizetések: Páris 12.12, Newyork 151, Prága 356, Berlin 23.75, Bécs 39, Budapest 8.

A leu jegyzése Párisban (augusztus 1): 8.20.

Zürichi nyitás (augusztus 1): Berlin 83, Newyork 525.50, Milano 23.85, Prága 12.85, Budapest 26.50, Zágráb 162.50, Varsó 8.50, Bécs 1.25, osztrák bélyegzett korona 1.75. Budapesti nyitás (augusztus 1): dollár 1860, márka 303, leu 12.50, szokol 4875, dinár 23.50, lira 85.00. Kifizetések: Berlin 305, Milano 86.00, Prága 47.25, Zürich 370.00.

Zürichi zárlat (augusztus 1): Berlin 82, Amsterdam 204.25, Newyork 526.00, London 23.40, Páris 43.20, Milano 2385, Budapest 30.26, Zágráb 162.50, Varsó 8.5, Bécs 1.25, osztrák bélyegzett korona 1.75.

Budapesti zárlat (augusztus 1): Napoleon d'Or 7800, angol font 8975, dollár 1995, francia frank 165.00, márka 3.09, lira 88.50, leu 13.25, szokol 49.70, svájci frank 380.00, dinár 23.75. — Kifizetések: Bucuresti 13.35, Milano 92.00, Páris 163.00, Prága 50.20, Zürich 386.00.

Mozsi.

* „Lélek bilincsei”, bemutatta az Apolló-színház. Hatalmas siker mel lett vetítette az Apolló-színház keddi műsorán a „Lélek bilincsei” című szenzációs filmsláger, amely hat felvonáson keresztül a legkellemebb szórakozást nyújtotta. A nagyhatású dráma művészi felépített meséje mély gondolatokat tartalmaz, amelynek vázsnon való visszaadása a legnehezebb, de egyben legháladosabb művészi feladat. Ennek a feladatnak a gyár, a rendező és különösen a szereplő művészek a legteljesebb mértékben megfelelték és így állott elő ez az óriási kép, amely végeredményében egy mély erkölcsi igazságot domborít ki. A minden tekintetben szenzációs képet szerdán utoljára vetíti az Apolló-színház.

Sport.

— Rendőrtisztviselők és városi hivatalnokok footballmérkőzése. Az aradi rendőrtisztviselők footballcsapata augusztus 4-én délután 6 órakor a „Glória“ Óvár-téri pályáján barátságos labdarugómérkőzést tart a városi hivatalnokok footballcsapatával.

Vilmos császár pöre egy színműről ellen.

BERLIN. II. Vilmos volt német császár pört indított Ludwig Ernő német drámaíró ellen, aki „Elbocsátás“ („Die Entlassung“) címmel háromfelvonásos drámát írt Bismarck elbocsátásáról. A dráma egyik főszereplője Vilmos császár s szerepel benne több ma is élő német államférfi. Vilmos császár keresetében arra kérte a bíróságot, hogy tiltsa meg a dráma nyilvános előadását és könyv alakban való megjelenését. Ugyanezzel a kérdéssel fordult a bírósághoz Bötticher volt miniszter özvegye is, ki férje emlékét érezte megsértve a drámában. A politikailag és irodalmilag egyformán szenzációs pört ma kezdte tárgyalni a berlini polgári törvényszék. A volt császárt Kurt Wolff és dr. Frankfurter képviselte. A közönség rendkívüli érdeklődéssel várta a tárgyalást, de nagy volt a várakozás jogász körökben is, mert a bíróságnak döntenie kell abban az elvi kérdésben is, hogy szabad-e élő embert a színpadon szerepeltetni?

A tárgyalás elején az elnök azt a felszólítást intézte a vádlotthoz, hogy amíg az ügy az első fórumon elintézését nem nyer, álljon el a darab színrehozásától és kiadásától. Ludwig Ernő rögtön kijelentette, hogy az előadással hajlandó várni, de a műnek könyv alakban való megjelenését nem odázza el. Így a meg egyezés meghiusult s megkezdődött a tárgyalás. A vádlott képviselője az inkriminált darab felolvasását indítványozta, amit a bíróság el is rendelt. A szerző maga olvasta fel a kéziratból a darabot, s megjegyezte, hogy az első felvonás befejezését ujabban megváltoztatta. — Utána Frankfurter dr. állt fel, a volt császár képviselője:

— A régi birodalomban — így kezdte — ha a császárt megsértették, rendkívüli bíróságot hívtak össze. Ma egy egyszerű német polgár áll a törvényszék előtt, aki igazát keresi. Nem személyes ellentétéről van itt szó, hanem arról, hogy az egyéni jog, vagy a költő joga részesüljön-e védelemben. A legnagyobb tehetségnek sem lehet joga ahhoz, hogy élő emberek működését akármilyen módon is költői kritika tárgyává tegye.

Kijelentette ezután Frankfurter, hogy nincs felhatalmazva a császár véleményének közlésére, ő csak az egyén jogának elismerését akarja. Majd analóg esetet hozott fel, amikor például Bonn Ferdinánd II. Lajos bajor királyt szerepeltette egy drámában s a darabot betiltották azaz az indokolással, hogy élő személyeket, különösen pedig történelmi személyeket, kellő védelemben kell részesíteni.

— Nem is annyira a volt német császár pöréről van itt szó — Ludwig Ernő ellen, hanem Vilmos császárnak és Bismarcknak máig is elintézetlen nagy történelmi pöréről.

Frankfurter dr. után Wolff dr., a császár másik képviselője beszélt. Elmondta, hogy a darab közeli előadásának híre Berlinben nagy feltűnést és izgalmat keltett. Sok színész akarta eljátszani a császár szerepét és sok könyvkiadó vállalat igyekezett megszerezni a mű kiadási jogát.

A bíróság nem hozott ítéletet. A felszólalások után augusztus 8-ig elnapolták a tárgyalást s az ítéletet akkor fogják kihirdetni.

A szerkesztésért:
KÁROLY JÓZSEF
főfel
Cenzurat: **Dr. Romul Mager.**

NYILTTÉR.

Az ezen rovat alatt közlöttékért nem vállalunk felelősséget.

No. 533—1922.

Publotațiune.

Casa Cercuală pentru Asigurările Sociale din Arad prin prezența duce la cunostința generală, că decretule No. 32536. și 62255. relative la ridicarea taxelor de asigurări sociale ale Direcțiunei Generală a Ministerului Muncii ou ziua de 1 August a. c. au intrat in vigoare. Deci ou inceperea dela acest timp impunerea taxelor se face pe baza calculațiunei coreanei in proporția de 1 : 1 precum aceasta a fost in circularul publicat la 20. Martie a. c. sub No. de mai sus.

Provocăm toți patronii, că dispozițiunilor cuprinse in acest circulară să satisfacă in decurs de 8 zile, având in vedere: că ajutorul muncitorilor se lichidează deja cu incepere dela ziua de 1. August pe noua bază de calculațiune și insinuarea intârziată împiedecă lichidarea ajutorului.

Toate alte informațiuni necesare in aceasta privință se dau de casa cercuală pentru asigurările sociale.

Arad, la 1. August 1922.

12528 **Iosif Loránt, m. p.**
director.

533—1922. sz.

Hirdetmény.

Casa Cercuala pentru Asigurarile Sociale Arad ezennel közhírré teszi, hogy a Munkaügyi miniszterium vezérigazgatóságának a betegsegélyezési járulékok felemelésére vonatkozó 32536. és 62255. számú rendeletei folyó évi augusztus hó 1-ével életbe léptek. Ezen időtől kezdve tehát a járulékoknak a kivetése a koronának 1:1 arányban való számítása alapján történik, miként az a folyó évi március hó 20-án kelt fenti szám alatt kiadott köriratban közöltetett.

Felhívjuk az összes munkaadókat, hogy ezen köriratban foglalt utasításoknak nyolc napon belül tegyenek eleget, mivel a munkások segélyei már augusztus 1-től kezdődőleg az új számítási alapon folyósítatnak és a késedelmes bejelentés a segélyek folyósítását hátráltatja.

Ez ügyre vonatkozó minden további felvilágosítást a nénytár készséggel megad.

Arad, 1922. augusztus 1.

Loránt József, s. l.
igazgató.

CSÁKY órák, ékszeresek
ORA- ÉS ÉKSZER
RAKTÁRA
Elsőrangú
ÓRAS-MŰ-
MELYE ÉS
VÉSNŐ
MŰ-
TERME
ARADON
a városházával szembeni épületben,
STR. HORIA (SZÉCHENYI-U.) 4.
Aranyat, ezüstöt magas áron vesz

Építési anyag eladása nagyban és kicsinyben
Steiner József
műépítész építési anyag eladási osztályánál, Bul. General Dragalina (Apponyi-körút) 15—16. 3461

Eladó
Str. Kleimolnár 4a. számú cirka 1500 négyszögletes gyáralapításra alkalmas telek. Külön háztelkek is eladtnak. Bővebbet: **WALLINGER-irodában**, ahol több eladó kisebb-nagyobb bér- és magánház, szálló, birtok van előjegyzésben. 12392

Segéd a rófös áru szakmából felvétetik. Cim a kiadóban. 3462

Egy Sanitás özfürdő felszereléssel.

Keveset használt 5 főkos liszteláda. — Zsiros bódönök ócskák és ujak. — Egy hentes tábla. — Egy 32-ös husdarológép, mosó teknők. — Szalona szó ládák. — Kis hor dók 30 literől 100 literig. — Egy vasalatlan új kocsi. — Egy kis asztal mészáros rémfa. — Egy 4 méteres gerenda. — 1½ méteres vasablak. — Létrák. 11765
Cim: Matei Corvin (Hunyadi-utca) 3.

Neptun-fürdőben szerdán este nagy dísznótoros vacsora
hálestély
3522 **Pénteken este nagy**
Szíves pártfogást kér a tulajdonos.

Regatul Romania Judecatoria de ocol Arad

G. 2048/10—1922.

PUBLICATIUNE DE LICITATIE.

Subsomnatul executor jud. rege c prin aceasta publică, că in urma decisiului judecatoriei de ocol Arad in favorul lui Basch Benő pentru suma 'care sustă și acosa, contra Bodnár Zoltán sã defige termin licitație pe 15. aug. 1922. in Arad strada Decembrie 29. No 6. la orele 1 d. a. unde se vor vinde la licitație publică 1 Păreche oizme prețuite in L. 1000.
Arad, la 1. aug. 1922.

3521 **G. Ciupuliga,**
executor jud. regec.

Román királyság. Aradi íróhivatala.
G. 2048/10—1922.

ÁRVERÉSI HIRDETÉNY.

Alulírott kir. bírósági végrehajtó ezennel közhírré teszi, hogy ez aradi járásbíróóság végzése folytán Basch Benő javára a fennálló őrszeg és jár. erejéig Bodnár Zoltán ellen árverési határidő tűzetik ki 1922. augusztus 15-re str. Decembrie 29. 6-ik szám alatt d. u. 1 órára, ahol nyilvános árverésen el fog adatni egy pár 1000 leire becsült csizma.
Arad, 1922. aug. 1.

(P. H.) **G. CIUPULIGA, s. k.**
ár. bír. végrehajtó.

AUTOGEN FORRASZTAST
olvással
VASIPAR R. T.
vasöntöde és gépgyár
Arad. 12880

Legujabb divatu valódi angol férfiruha és télikabát szövetek kaphatók jutányos árban
Adler Hugó
cégnél, Arad Strada Bratianu (Weitzer János-u.) 1. 12521

Brillians köveket, platiná, arany-és ezüst tárgyakat a legmagasabb áron vesz: Hirsch Jenő órák, ékszerész.
Str. Metianu (Forray-u.) 12125

Eladó magánház!
Str. Pescarului (Thököly Imre-utca) 51. szám alatti ház és a Str. Carausilor (Szekeres-utca) 7. szám alatti telek jutányos áron eladó. 3470
Ertekezhetni Schächternél
Arados, Piata Plevnei (Arpad-ter) 5. sz.

MINDENFÉLE LAKATOS ÉS ESZTERGÁLYOS MUNKÁKAT
rácok, tűzhelyek készítését vállalja legjutányosabb áron
EUGEN BALLA
fém és vasipari vállalat, Str. A. Mocioni (Orczy-u.) 1. sz.

POSTYER
Romániai vendégeknek új olcsó árak lakás és étkezésre:
THERMIA — — Kc 80.—
ROYAL — — Kc 60.—
KURHOTEL — — Kc 40.—
A kursalonban
Casino des étrangers!
Felvilágosítás:
„RECLAMA“ Cluj,
PIATA UNIREI 4. SZ.
„Reclama“ No. 2095.

